

Bästa deltagare i öppningsceremonin för Läkardagarna!

Temat för Läkardagarna 2021, som Läkarförbundet, Finska Läkarföreningen Duodecim och Finska Läkarsällskapet ordnar tillsammans, är ”Frisk eller sjuk?”. På grund av coronapandemin ordnas evenemanget virtuellt. Programmet bygger på en sammanfattning av programförslag som skickats till de traditionella Läkardagarna. Eftersom evenemanget ordnas virtuellt, kan deltagarna titta på videoinslagen fram till slutet på januari. Då denna öppningsceremoni nu ordnas på distans, förhindrar det tyvärr ett traditionellt möte med vår högt ärade arkiater Risto Pelkonen och med våra samarbetspartner i olika branscher. Förhoppningsvis deltar även de i det här evenemanget på distans. Jag vill redan i det här skedet tacka vetenskaps- och kulturminister Annika Saarikko för hennes videofilmade tal som vi får höra efter detta!

Världen förändrades i mars 2020. Då började man mitt i vintersäsongen osjälviskt förbereda sig inför pandemin. I början var tillgången på ansiktsskydd det främsta bekymret. Privatläkarnas patientmängder sjönk snabbt, särskilt i huvudstadsregionen. Snart kom samma meddelande från sjukhus och primärvården runt om i hela Finland. Läkarna började oroa sig för den vårdskuld som skulle uppkomma: Det gick att få kontakt med kontrollpatienter på olika sätt, men hur skulle man nå jourpatienter som stannade hemma, eller medborgare som hade fått nya symtom?

Via medierna har vi lärt känna helt nya kollegor bl.a. på Institutet för hälsa och välfärd och inom intensivvården. Särskilda arbetshjältar har varit infektionsläkarna, som vid sidan om sina andra arbeten bland annat lyft fram den nyaste forskningsinformationen som motvikt till de ovetenskapliga tolkningar och till och med farliga påståenden som varit i omlopp.

Coronavaccinationerna har nu börjat, och de har tagits emot med glädje. Läkarna har uppmuntrat medborgare att låta vaccinera sig, så att vi blir kvitt pandemin och kan inrikta resurserna inom hälso- och sjukvården till den normala verksamheten. Många har jobbat hårt för att minska vårdskulden, trots den utmattning som följde på sommarens splittrade semestrar. Ett aktuellt orosmoment är spartrycket i kommunerna och samkommunerna, eftersom det kan stoppa arbetet för att göra vårdköerna kortare, som fått en bra start. Om vaccineringen av hela befolkningen dessutom försenas, växer vårdskulden för andra sjukdomar.

Den största utmaningen under de närmaste åren är behovet att åtgärda bristen på specialistläkare inom många områden, samtidigt som det blir nödvändigt att ersätta de erfarna specialistläkare som blir pensionerade. Det finns planer på att utöka grundutbildningen ytterligare, men specialistläkarutbildningen har inte ökat i någon större omfattning. I fortsättningen kommer årligen minst 900 nya läkare ut på arbetsmarknaden i Finland. Totalt 750 av dem tar sin examen i Finland, medan ca 150 har studerat utomlands och återvänder till Finland. Den nuvarande specialiseringskapaciteten är bara ca 550 läkare om året, vilket skapar en betydande snedvridning. Tyngdpunkten måste flyttas från grundutbildningen till specialiseringen, eftersom framtidens hälso- och sjukvård inte kan byggas på läkare som inte har specialiserat sig – varken inom primärvården eller inom den specialiserade sjukvården.

Inom Läkarförbundet var 2020 det första året för det fyraåriga programmet för hållbar utveckling inom hälso- och sjukvården. Årets tema var ekologisk hållbarhet. Temat för 110-årsjubileet, ”Planeten som patient”, hann vara framme på Läkardagarna 2020 och Nordens Läkardagar i Uleåborg. Under temaåret utlyste läkarförbundet ett klimatnödläge, och i linje med temaåret anslöt sig även Läkarförbundet till förbundens vädjan, eftersom hållbar utveckling kräver att klimatförändringen bromsas upp.

I år är temat i programmet för hållbar utveckling inom hälso- och sjukvården ekonomisk hållbarhet inom hälso- och sjukvården, vilket också är ett av Läkarförbundets spetsprojekt för 2021. Läkarförbundets arbetsgrupp för medikalisering, som slutförde sitt arbete år 2019, diskuterade möjligheterna att minska

överdiagnostiseringen och den överflödiga behandlingen och uppföljningen, eftersom dessa tär på resurserna och utsätter patienterna för onödig ansträngning. Målet är större kostnadseffektivitet inom hälso- och sjukvården. Forskningsbaserad kunskap utgör grunden för vården och besluten, vilket är Läkarförbundets tema för 2021 och ett av förbundets fem spetsprojekt för året. Läkarförbundet deltar också i Temaåret för forskningsbaserad kunskap, vars centrala meddelande är "Kunskap tillhör oss alla". Temaåret genomförs av Undervisnings- och kulturministeriet, Finlands Akademi och Vetenskapliga samfundens delegation.

Tyngdpunkterna i programmet för hållbar utveckling inom hälso- och sjukvården under de kommande åren är etisk och social hållbarhet. Dessa båda områden blir allt viktigare inslag i läkarnas vardag i takt med att befolkningen åldras, sociala problem medikaliseras och de medicinska behandlingsmöjligheterna ökar.

Temat i Läkarförbundets kommunalvalsmål är "vi främjar hälsa och funktionsförmåga", eftersom större delen av de beslut som påverkar hälsan tas utanför hälso- och sjukvården. Vi vill att hänsyn tas till konsekvenserna för befolkningens hälsa och funktionsförmåga när beslut fattas inom alla förvaltningsområden. Vårt andra huvudtema i kommunalvalet är "den primära hälso- och sjukvården i skick", eftersom då det nu är sista möjligheten att rädda primärvården. Primärvården borde vara den första instansen inom hälso- och sjukvården som tar hand om patientens helhetsituation. Det gäller att göra detta arbete mer attraktivt och meningsfullt och att stödja långa patient-läkarförhållanden. För att rädda primärvården behövs ca. 1 000 nya tjänster av vilka hälften bör tillsättas med specialistläkare inom allmänmedicin. Då blir det möjligt att sköta handledningen och konsulteringen av unga läkare så att de vågar förbinda sig till primärvården.

Hösten 2020 gjorde Läkarförbundet en medlemsenkät som gällde eutanasi och läkarassisterat självmord. Åsikterna om eutanasi bland av de 7 000 medlemmar som svarade på enkäten fördelades jämnt och ingen avsevärd förändring har skett jämfört med 2013 enkät. Det är beaktansvärt att ju mer de svarande har skött döende patienter, desto mindre stöder de eutanasi. Också bland dem som stödde eutanasi ansåg var femte att om vården i livets slutskedet var i ordning, skulle eutanasi inte behövas. Läkarassisterat självmord var klart mer godkänt nu än i den tidigare medlemsenkäten. Det upplevs dock fortfarande som yrkesetiskt kontroversiellt, och frågan saknar en lagstiftningsmässig lösning.

Läkarförbundets delegation beslutade att vidmakthålla Läkarförbundets negativa ställningstagande till eutanasi och läkarassisterat självmord. Med eutanasi kan man inte lösa brister inom vården i livets slutskede, utan den palliativa vården och vården i livets slutskede måste sättas i ordning så att alla kan få en mänsklig och god vård i livets slutskede. Eutanasi ska inte heller blandas samman med målen att begränsa onödiga behandlingar och avstå från vård som inte har verkan, vilket är väsentligt för att minska lidandet i all vård, inte bara i livets slutskede.

I slutet på våren fick vi i stånd Läkaravtalet, där man har kommit överens om tolkningen av arbetstidslagen inom läkarjouren. Problemen med tillämpningen av bestämmelserna vittnar om jourens speciella karaktär. Det är inte enkelt att sammanpassa jourarbetet, som utförs som övertidsarbete, med den planerade verksamheten som sker på dagtid och med utbildningen av läkare som är under specialisering. Situationen på fältet följs av Läkarförbundets nya jourarbetsgrupp, som också fungerar som bakgrundsgrupp i följande förhandlingsrunda och skapar en vision för framtidens jour. En annan långsiktig intressebevakningsutmaning är att skapa en karriärinriktad löneutveckling för specialistläkare, vilket är ett av våra spetsprojekt i år.

Som en del av Läkarförbundets digitala strategi har Läkarförbundets nya, mobilt skalbara webbplats nu öppnats. Det lönar sig att ta en titt på den. Den har samma visuella framtoning som Läkartidningens webbplats, och nu är det möjligt att snabbt förflytta sig mellan Läkarförbundets olika webbplatser.

Jag vill tacka er alla som har varit med och skapat dessa nya Läkardagar!

Ett särskilt tack förtjänar vår utbildningskoordinator Terhi Hulkko, som fördjupat sig i arbetet med hela sitt hjärta!

Jag tackar också våra föreläsare och utställare, som på ett fint sätt har anpassat sig till den nya situationen!

Välkomna till de första virtuella Läkardagarna!